

บทที่ 5

บทสรุป

การเลือกตั้งเป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญของไทย จัดให้มีขึ้นโดยมุ่งหวังจะเป็นกลไกที่นำมาซึ่งตัวแทนของประชาชน ที่จะนำไปสู่การบริหารประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชน

กระบวนการเลือกตั้งของคนไทยได้วิวัฒนาการมามากกว่าครึ่งศตวรรษ ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับแง่มุมต่าง ๆ ของการเลือกตั้งของไทยยังมีความจำเป็นอยู่มาก เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น จึงได้ทำการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535

การศึกษานี้มีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การศึกษานี้กำหนดเป้าหมายเบื้องต้นที่เหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อที่จะเข้าใจว่าในความเป็นจริง เหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยเป็นอย่างไร มีแบบแผนของเหตุผลในลักษณะใดบ้าง โดยแยกพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ เหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง และเหตุผลที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาเลือกใครเป็นตัวแทน

ประการที่ 2 การศึกษานี้กำหนดเป้าหมายต่อมาที่อิทธิพลของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีต่อแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดสำคัญในการศึกษานี้ คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ กล่าวคือ ความคิดและการกระทำของมนุษย์จะตกอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเขา ดังนั้น การจะเข้าใจถึงการกระทำของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงสภาพการดำรงชีวิตของผู้มีสิทธิด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งยิ่งขึ้น

การศึกษานี้ ต้องการที่จะให้คำอธิบายที่มีความหมายที่สามารถนำมาซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นหลัก กล่าวคือ เพื่อตอบคำถามเบื้องต้นที่ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจริง ๆ แล้วมีเหตุผลอย่างไรในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ใครหรือกลุ่มใดมีเหตุผลอย่างไร จนถึงเหตุผลเหล่านั้นถ้าพิจารณาในความหมายทางการเมืองแล้วเป็นอย่างไร

การศึกษานี้มุ่งจะเก็บข้อมูล เพื่ออธิบายความหมายของการที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งนี้ภายใต้เป้าหมายของการศึกษาดังกล่าวได้กำหนดวิธีการศึกษา และสมมุติฐานดังนี้

ประการแรก ใช้การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลมาเป็นกรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัยและสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ใช้ศึกษา

ประการที่สองใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแล้วประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ SPSS/PC⁺ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ตามกรอบแนวความคิดและสมมุติฐาน ซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดสมมุติฐานว่า "บุคคลมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันจะมีเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน โดยที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิดจากการมีสำนึกทางการเมืองในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำจะเกิดจากการระดม"

การศึกษานี้จะรายงานผลการวิจัยโดยสรุปใน 2 ประเด็นใหญ่คือ แบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

แบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผลการวิจัยแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าเหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกไปใช้สิทธิลงคะแนนเนื่องจากเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี เป็นพิธีกรรมที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย กลุ่มที่สองไปใช้สิทธิลงคะแนนเนื่องจากตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้งเพื่อผลักดันให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ตนพอใจเป็นตัวแทนเป็นรัฐบาล และกลุ่มสุดท้ายไปลงคะแนนเนื่องจากถูกระดมด้วยการแนะนำชักจูง

ทั้งนี้ จากกลุ่มตัวอย่าง โดยทั่วไปประมาณ 7 ใน 10 ของผู้ไปลงคะแนนมีเหตุผลของการไปลงคะแนนโดยเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี เป็นพิธีกรรมที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย หน้าที่สำคัญที่เป็นเหตุผลในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ การส่งเสริมและสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย การที่บุคคลไปเลือกตั้งด้วยความ

สำนักว่าเป็นหน้าที่ชี้ให้เห็นว่าคุณค่าไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และขาดความรู้สึก
 านเรื่องประสิทธิภาพทางการเมือง ไม่ได้มุ่งหวังผลที่จะเกิดจากการปลงคะแนนเสียง อัตรา
 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนมีความหมายของการเน้น "ปริมาณ" ของการปฏิบัติ
 ตามระเบียบแบบแผน ยิ่งกว่าจะเน้น "คุณภาพ" ของความสนใจและสำนักต่อระบบผู้แทนหรือ
 นโยบายนโยบายหนึ่งเป็นพิเศษ ยิ่งไปกว่านั้นการปลงคะแนนเพราะสำนักในหน้าที่มีโรกา
 สที่การปลงคะแนนจะเป็นการมีส่วนร่วมแบบถูกระดมไว้

การที่บุคคลปลงคะแนนด้วยสำนักในหน้าที่ สาเหตุประการหนึ่งอาจเนื่องมาจาก
 กระบวนการอบรมกล่อมเกล้าของสังคมไทย กล่าวคือ การศึกษา การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
 ส่วนมีแนวโน้มที่จะสร้างการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ว่าเป็นคุณค่า (values)
 ของระบบการเมืองไทยใครปลงเลือกตั้งก็เป็นคนดี ใครไม่ปลงเป็นคนไม่ดี ทำให้บุคคลภายใต้คำ
 นิยามดังกล่าวปลงเลือกตั้งด้วย อยากรู้คนอื่น ๆ เห็นว่าตนเป็นคนดี

มีกลุ่มตัวอย่างเพียงเล็กน้อยคือประมาณ 2 ใน 10 ปลงคะแนนด้วยเหตุผล
 ของความสำนึกเชิงการเมือง คือ ตระหนักในคุณค่าและเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง มี
 ความรู้สึกว่าตัวเองมีอิทธิพลที่จะใช้การเลือกตั้งผลักดันให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการ ทั้งนี้
 เหตุผลของความสำนึกเชิงการเมืองที่สำคัญที่เป็นเหตุผลให้บุคคลปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคือ
 ต้องการให้คนที่ตนพอใจเป็นผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม เหตุผลดังกล่าวเป็นการตระหนักใน
 ความสำคัญของการเลือกตั้งในระดับต้นเท่านั้น

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เหลือประมาณ 1 ใน 10 ปลงคะแนนด้วยเหตุผลของการถูก
 ระดม คือ ถูกชักจูง แนะนำ ร้องขอ มิได้ตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้ง ตลอดจนผล
 ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเชิงการเมือง กล่าวกันว่า บุคคลที่ปลงคะแนนด้วยเหตุ
 ผลนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่รู้ไม่เข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้ง และมักเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อย
 โอกาสทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจต้องพึ่งพิงบุคคลอื่นอยู่เสมอ ทำบุคคลที่ให้การพึ่งพิงช่วยเหลือ
 สามารถชักจูงแนะนำให้ปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามความต้องการได้ เหตุผลเชิงถูกระดมที่
 ทำให้บุคคลปลงคะแนนที่สำคัญตามการศึกษานี้ คือ ได้รับการชักชวนจากทางราชการ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งตามการศึกษานี้ มิได้เป็นไป
 ตามครรลองของประชาธิปไตย อีกนัยหนึ่งคือ มิได้มีความหมายตามนัยของประชาธิปไตย ผลที่
 ได้จากการเลือกตั้ง ในลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงการสร้างความปลอดภัยให้กับผู้ปกครองเป็น
 เพียงสัญลักษณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น การเลือกตั้งโดยขาดความรู้สึกมี

ประสิทธิภาพทางการเมือง การเลือกตั้งโดยมิได้คาดหวังผลที่จะได้จากการเลือกตั้งย่อมส่ง ผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นกลไกในการควบคุมตัวแทน ตัวแทนอาจมิได้ทำหน้าที่ตามที่บุคคลที่ เลือกตนเป็นตัวแทนต้องการ กล่าวคือ มิได้ตอบสนองความต้องการและผลประโยชน์ของ บุคคลที่ตนเป็นตัวแทน อันเป็นเป้าหมายสำคัญของกลไกเลือกตั้ง

2. ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามการวิจัยนี้สามารถ จานแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของ ส.ส. ไม่ ทราบว่า ส.ส.มีหน้าที่และบทบาทอะไร กลุ่มที่ 2 เห็นว่า ส.ส. มีบทบาทและหน้าที่ดู แลคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสร้างความให้กับท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่า "บทบาทนอกสภา" และกลุ่ม ที่ 3 เห็นว่า ส.ส. มีบทบาทและหน้าที่เป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศ ทำหน้าที่ในสภาเพื่อ ออกกฎหมาย และควบคุมดูแลการทำงานของรัฐบาลหรือเรียกว่า "บทบาทในสภา"¹

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประมาณ 7 ใน 10 เห็นว่า ส.ส.ควร มีบทบาทนอกสภา คือ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแก่ผู้ที่เลือกตน และช่วยพัฒนาสร้างความเจริญให้ แก่ท้องถิ่นที่ตนเป็นตัวแทน มีเพียง 2 ใน 10 ที่เห็นว่า ส.ส.ควรมีบทบาทในสภา คือ ทำหน้าที่ นิติบัญญัติด้วยการบัญญัติกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม และควบคุม การบริหารงานของรัฐบาล และที่เหลือประมาณ 1 ใน 10 ที่ไม่ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ ของ ส.ส. ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทและหน้าที่ของ ส.ส.ในลักษณะดังกล่าว อาจกล่าว ได้ว่ายังไม่ถูกต้องนักตามหลักการแล้ว ส.ส.ควรจะเป็นผู้แทนของปวงชน เข้าไปทำหน้าที่ใน สภาเพื่อออกกฎหมายและควบคุมดูแลการทำงานของรัฐบาล เป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศเพื่อ ที่จะออกกติกาสังคมเพื่อที่จะคอยควบคุมดูแลรัฐบาลให้ดำเนินงานตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ตามนโยบาย ส่วนหน้าที่เป็นผู้คอยหาประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตนเป็นตัวแทนเขต เลือกตั้งจริง ๆ แล้วหน้าที่การดูแลประโยชน์ของคนท้องถิ่นเป็นเรื่องของท้องถิ่นแต่ประเทศไทย ไม่มีรัฐบาลท้องถิ่น มีแต่หน่วยงานราชการไปทำงานในท้องถิ่น เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง

¹ดูรายละเอียดใน กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530).

ซึ่งการทำงานของราชการบางครั้งไม่สามารถตอบสนองแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ตามต้องการและทันเวลา เนื่องจากข้อจำกัดทางเวลาทางงบประมาณและกำลังคนทำให้เกิดช่องว่างเกิดความสับสนเรียกร้องให้ ส.ส.เข้าไปทบทวนที่นี้ ด้วยเหตุนี้ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ทำให้เกิดความสับสนในการทำหน้าที่ของ ส.ส. ส.ส. ต้องทำอะไรที่ท้องถิ่น ส.ส. ต้องมีบทบาทหลักด้วยการดึงเอาทรัพยากรจากส่วนกลางไปพัฒนาท้องถิ่น

ได้มีการอธิบายถึงสาเหตุที่ประชาชนเห็นว่า ส.ส. มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนที่ตนเป็นตัวแทน ตลอดจนสร้างและพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่นว่า เนื่องจากเงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ทางสังคมของไทย² เช่นฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของประชาชนที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ การศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สูง การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระดับต่ำ โครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่ขาดรัฐบาลท้องถิ่นขาดการกระจายอำนาจ โครงสร้างเศรษฐกิจที่พัฒนากระจุกตัวอยู่แต่ในส่วนกลางโครงสร้างทางสังคมที่ใหม่เก่าเทียมกัน เป็นต้น เหล่านี้ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศตกอยู่ในฐานะผู้ด้อยโอกาส จึงพิจารณาบทบาทหน้าที่ของ ส.ส. ให้เป็นตัวแทนของตนและท้องถิ่น

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าตามผลการวิจัยนี้ บุคคลไปเลือกตั้งโดยเห็นว่าเป็นการเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือแก่ตนและท้องถิ่น

3. เหตุผลในการตัดสินใจเลือกใครเป็นตัวแทน ภายใต้อำนาจของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสนใจต่อไปว่า บุคคลตัดสินใจโดยคำนึงถึงสิ่งใดเป็นหลักในการเลือกลงคะแนนเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า หลักที่บุคคลใช้คำนึงถึงในการพิจารณาในการเลือกลงคะแนนแบ่งออกได้เป็น 2 หลักใหญ่ ๆ คือ โดยพิจารณาคุณสมบัติส่วนตัวของผู้เลือกตั้ง และโดยพิจารณาพรรค จากการวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณ 7 ใน 10 เลือกโดยคำนึงคุณสมบัติของตัวบุคคลเป็นเกณฑ์ และคุณสมบัติของผู้สมัครที่สำคัญที่เป็นเหตุผลในการพิจารณา คือ เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ส่วนที่เหลือเลือกโดยคำนึงถึงพรรคเป็นเกณฑ์ โดยพิจารณาจากนโยบายของพรรค

² เรื่องเดียวกัน.

4. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และ เหตุผลในการพิจารณาเลือกใครเป็นตัวแทน จากการวิจัยได้พบแบบแผนที่น่าสนใจ คือ บุคคลที่ ไปลงคะแนนโดยเห็นว่า ส.ส.มีหน้าที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับตนเองและช่วยพัฒนาท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเลือกโดยคำนึงถึงตัวบุคคลเป็นเกณฑ์ ในทางตรงกันข้ามผู้ลงคะแนนที่ไปลงคะแนน ด้วยเห็นว่า ส.ส.มีหน้าที่ในการออกกฎหมายและควบคุมรัฐบาลมีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงพรรค เป็นเกณฑ์

อิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่อแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

จากแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นที่ น่าสนใจต่อไปว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันมีแบบแผนของเหตุผลของการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างกันหรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ต่อกรณีแบบแผนของเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า โดยทั่วไป

1. เพศ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแล้วพบว่า มีแบบแผนของ เหตุผลของการไปใช้สิทธิคล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่จะไปด้วยสำนักเชิงหน้าที่ แต่มีข้อที่น่า สังเกตว่า เพศหญิงมีแนวโน้มของการไปเลือกตั้งด้วยสำนักเชิงการเมืองสูงกว่าเพศชาย ผล การวิจัยนี้แตกต่างไปจากการวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมา การที่เพศหญิงมีแนวโน้มของการไปลง คะแนนด้วยสำนักการเมืองสูงกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีจารีตประเพณีและ วัฒนธรรมที่ยอมให้สตรีมีสิทธิ และเสรีภาพได้เท่าเทียมกับชายแทบทุกประการสตรีไทยมีบทบาท ในครอบครัว สังคม และกิจกรรมระดับชาติแทบทุกสาขายิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันสตรีไทยได้ออก มาประกอบอาชีพ ท้าทายหากิน เสี่ยงปากเสี่ยงท้อง รับผิดชอบการเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ผู้ หญิงหันมาสนใจความเป็นไปของสังคมการเมืองมากขึ้น ประกอบกับผู้หญิงโดยทั่วไป ที่มี เวลาว่างมากกว่าเพศชายเพราะไม่ต้องออกสังคม หรือเที่ยวเตร่เช่นผู้ชาย จึงมีเวลาที่จะหัน มาสนใจการเมืองมากกว่าผู้ชาย นอกจากนั้นกล่าวได้ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อน ย่อมรับฟังความคิด เหตุผลมากกว่าเพศชาย จึงยากต่อการชักจูง

2. อายุ พบว่า คนวัยหนุ่มสาวไปลงคะแนนด้วยสำนึกเชิงหน้าที่มากกว่าคนอื่น ๆ คนวัยกลางคนไปลงคะแนนด้วยสำนึกเชิงการเมืองสูงกว่าวัยอื่น ๆ ส่วนคนวัยสูงอายุมีแนวโน้มของการไปลงคะแนนด้วยเหตุผลถูกระดมมากที่สุด

3. การศึกษา โดยทั่วไปทุกระดับการศึกษาไปลงคะแนนด้วยสำนึกเชิงหน้าที่มากกว่าด้านอื่น แต่มีข้อน่าสังเกตว่า ระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น การไปลงคะแนนด้วยเหตุผลเชิงหน้าที่ลดลง ในทางตรงข้ามการไปลงคะแนนด้วยสำนึกเชิงการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในระดับอุดมศึกษาอาจกล่าวได้ว่าอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน นั้นหมายความว่าการศึกษาน่าจะมีผลทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้งและไปลงคะแนนด้วยจิตสำนึกมากขึ้น ที่สำคัญพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่านั้นที่ไปเลือกตั้งเนื่องจากถูกระดม (ไม่ได้รับการศึกษาและประณการศึกษา)

4. อาชีพ เช่นเดียวกับการศึกษาพบว่า อาชีพที่ต้องได้รับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนด้วยสำนึกทางการเมืองมากกว่าอาชีพที่ต้องเข้ารับการศึกษาระดับต่ำกว่า และที่สำคัญพบว่าอาชีพที่มีฐานทางสังคมสูง คือ รับราชการและธุรกิจเอกชนไม่ได้ไปลงคะแนนด้วยเหตุผลของการถูกระดมเลย

5. รายได้ ก็สอดคล้องกับการศึกษาและอาชีพ พบว่า คนที่มีรายได้สูงขึ้นไปลงคะแนนด้วยความสำนึกทางการเมืองมากกว่าคนที่มีรายได้น้อยกว่าและจากการวิจัยนี้พบว่า คนที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่ลงคะแนนด้วยความสำนึกทางการเมืองมากกว่าสำนึกในหน้าที่หรือโดยถูกระดมที่น่าสังเกตคือ คนที่มีรายได้น้อยกว่านั้น ที่ไปเลือกตั้งด้วยเหตุผลของการถูกระดม

6. สำหรับที่อยู่อาศัยพบว่า ทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบทส่วนใหญ่ลงคะแนนด้วยความเชิงหน้าที่มากกว่าสำนึกทางการเมือง แต่คนที่อยู่ในเมืองมีแนวโน้มของการลงคะแนนด้วยความสำนึกทางการเมืองมากกว่าคนที่อยู่ในชนบท

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม มีแบบแผนของเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน โดยเฉพาะความแตกต่างชัดเจนมากในกรณีของ การศึกษา อาชีพ และรายได้

สำหรับผลการวิจัย กรณีอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ต่อแบบแผนของเหตุผลในการพิจารณาเลือกใครเป็นตัวแทน พบว่า

1. เพศ ทั้งเพศชายและหญิง พิจารณาคัดสินใจโดยคำนึงถึงตัวบุคคลมากกว่าพรรค แต่เพศหญิงมีแนวโน้มคำนึงถึงพรรคมากกว่าเพศชาย

2. อายุ คนวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคนเลือก โดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าคนวัยสูงอายุ แต่ทั้ง 3 วัย ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าพรรค

3. การศึกษา พบว่า คนที่มีการศึกษาสูง (อุดมศึกษาเลือกโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคล และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้การคำนึงถึงตัวบุคคลน้อยลง

4. อาชีพ เช่นเดียวกันสอดคล้องกับการศึกษา พบว่า อาชีพที่ต้องใช้การศึกษาสูง มีแนวโน้มของการเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคล สำหรับการศึกษานี้ พบว่า อาชีพรับราชการ คำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคล ส่วนอาชีพที่ใช้การศึกษาในระดับต่ำ เช่น เกษตรกร คำนึงถึงตัวบุคคลมากกว่าพรรค

5. รายได้ เช่นเดียวกันกับการศึกษาและอาชีพ พบว่า คนที่มีรายได้สูงเลือกโดยคำนึงถึงพรรคเป็นหลัก

6. ที่อยู่อาศัย พบว่า ทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบทมีแบบแผนที่คล้ายกันคือคนส่วนใหญ่ คำนึงถึงบุคคลมากกว่าพรรค แต่คนในเมืองมีแนวโน้มคำนึงถึงพรรคมากกว่าคนในชนบท

ดังนั้น กล่าวได้ว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมีแบบแผนของเหตุผลในการพิจารณาตัดสินใจเลือกผู้สมัครแตกต่างกัน โดยเฉพาะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของต่อกรณี การศึกษา อาชีพ และรายได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปได้ว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน โดยที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมีแนวโน้มของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยเหตุผลของความสนิททางการเมือง และมีแนวโน้มจะคำนึงถึงพรรคเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจมากกว่ากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมีแบบแผนของเหตุผลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในเชิงประเพณีว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี และยึดตัวบุคคลเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจมากกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า และที่สำคัญในการศึกษาที่พบว่า เฉพาะกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำเท่านั้นมีเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเนื่องจากอคติ

จากผลการวิจัยดังกล่าว เมื่อนำไปพิจารณากับสมมุติฐานของการวิจัยนี้ ที่ว่า "บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จะมีเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันโดยที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิดจากการมีสนิททางการเมือง ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

สังคมต่ำเกิดจากการระดม" จะเห็นว่า สมมุติฐานได้รับการยืนยันเพียงบางส่วน คือ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จะมีเหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน โดยที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เหตุผลของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิดจากการมีสำนึกทางการเมืองเท่านั้น ที่อาจกล่าวได้ว่าได้รับการยืนยัน ส่วนในประเด็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำเกิดจากการถูกระดม นั้นไม่อาจพิสูจน์ได้ หากแต่ผลการวิจัยได้เพิ่มความรู้อีกขึ้นว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำส่วนใหญ่ตามการศึกษาไปลงคะแนนด้วยเห็นว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองดี เป็นพิธีกรรมสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ 2 ประเด็นด้วยกันคือ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย การวิจัยครั้งนี้กระทำภายใต้ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และเวลา ทำให้ขาดความละเอียดของข้อมูลไป กล่าวคือ ได้ข้อมูลมาไม่เพียงพอที่จะอธิบายหรือให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีนั้น มีความหมายในลักษณะใดมากกว่ากันระหว่างความสำนึกทางการเมืองและถูกระดม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากมีการทำการศึกษาต่อไป ประเด็นนี้ควรเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของการเลือกตั้งด้วยเหตุผลดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะที่เป็นผลจากการวิจัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นคุณภาพของการเลือกตั้ง ได้แก่

2.1 จากผลการวิจัยจะเห็นว่า เฉพาะผู้ที่มิใช่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำเท่านั้น ที่มีโอกาสของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยเหตุผลของการถูกระดม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป้าหมายที่ควรเน้นมากที่สุดคือ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ การประชาสัมพันธ์ควรมีการเจาะจงลงที่กลุ่มนี้เป็นพิเศษ

2.2 จากผลการวิจัย พบว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคมที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนของเหตุผลของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งผู้ที่มีการศึกษาสูง มีอาชีพที่เป็นที่ยอมรับจากสังคม และมีรายได้ดี มีแนวโน้มจะไปลงคะแนนด้วยเหตุผลเชิงการเมือง ดังนั้น รัฐควรที่จะได้มุ่งพัฒนาคนในประเด็นเหล่านี้ เป็นสำคัญ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย